

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

VI. évfolyam 9-11. szám a Madárkórház Alapítvány magazinja 2011. szeptember-november

- A Szellővé vált Csutka kiröptetése
- Bogyó
- Mérföldkő a darvak színes gyűrűs jelölésében
- Madarak és állatvédők

Kedves olvasóink!

Sokuknak feltűnt, hogy a Pusztadoktor magazin az utóbbi hónapokban az elmúlt évek gyakorlatával ellentétben nem jelent meg havi rendszerességgel. Idén már harmadjára összevont lapszámmal jelentkezünk, 12 lapszám helyett mindössze 8 alkalommal. Ennek két oka van. Az egyik, hogy idő és kapacitás híján nem készültünk el az összeállítással a tervezett időre. A lapot mindannyian önkéntes munkával készítjük, és egyéb teendőink, többek között a Madárkórház háza táján történő események, a kezelések és a Madárpark működtetésével kapcsolatos teendők háttérbe szorították a magazin összeállítását. A másik okot valószínűleg mindannyian ismerik: a pénz, a lap kiadásának költségei komoly megterhelést jelentettek, jelentenek. Ezért is bízunk további támogatásukban és egyúttal köszönjük minden kedves olvasónknak és támogatóknak eddigi felajánlásait!

A szerkesztők

Az Év természetfotósa 2011 pályázaton Gaál Péter a Kezünkben a Föld kategória 2. díját nyerte az alábbi, Esti szieszta című képével, melyet a Madárkórházban készített. A fotó megjelent Az év természetfotói MAGYARORSZÁG 2011 című albumban a következő idézettel:

„A hortobágyi Madárkórház és munkatársai rengeteget tesznek a magyarországi vad madárvilágért, a madarak gyógyításáért. Több alkalommal 3-4 hónap alatt lehettem részese a Madárkórház életének, ahol nagyon sokat tanultam, mind a madarak élettanával, mind pedig a fotózás technikájával kapcsolatban. Ezalatt minden madár a szívemhez nőtt, legfőképpen a képen látható erdei fülesbaglyok. Az ablakon beszűrődő ellenfényben egy szép kompozíciót alkottak. A végleges kép elkészítése több időt vett igénybe, és úgy tettem a dolgom, hogy a madarak észre se vegyék. Szeretnék köszönetet mondani minden dolgozónak, különösen dr. Déri Jánosnak és Tóth Jánosnak, hogy segítettek a kép elkészítésében! Az ember nagy szerepet játszik a természet változásaiban és felelősséggel tartozunk a körülöttünk lévő, varázslatos magyarországi biodiverzitás, természet és élővilág iránt.”

Áramütött kerecsen

Fotók: Déri Balázs

Szeptemberben érkezett hozzánk egy áramütött kerecsensólyom (*Falco cherrug*) tojó, nem volt teljesen friss eset, a bal szárnyát már beköpték a legyek. Mégis sikerült meggyógyítani. A légynyüveket Insecticide 2000 sprayvel bírtuk távozásra, a fiókszárnyon lévő seb Betadinnal való fertőtlenítése után az áramütés esetén bevált mágneses kezelést itt lézerrel kombinálva alkalmaztuk tíz napon át. A szárnyát kissé lógatta egy ideig, de egyre jobban repkedett a körteremben. Bár így is többséyles volt, hogyan alakul az állapota, a kéztő elvesztése, azaz a repülésben legfontosabb elsőrendű evezőtollak csontos alapját képező és mozgásukat lehetővé tevő kéztő és ujjcsontok, valamint a hozzájuk tartozó izmok elhalála nem következett be, mely általában a tizedik nap körül várható. Az első kézevezőt és a fiókszárny tollait ugyan elhullajtotta, de a szövetek életképesek maradtak, sőt, a fiókszárny tollak tokos növekedése is megindult. Lehet, hogy az első kézevező végleges elvesztésével megúsza a dolgot, ami azt jelenti, hogy akár szabadon bocsátásra is kerülhet tavasszal.

Orvosi esetek

Vadásznap A Hajdú-Bihar Megyei Vadásznapon a több éves hagyománynak megfelelően ismét vadászok engedtek szabadon három gyógyult egerészölyvet augusztus végén. A Madákórházban mérgezés miatt kezeltük őket, és gondos felkészítés, elvadítás után éppen azok képviselői engedték őket vissza a természetbe, akik sokak szerint a védettségük megszűntetését és a vadászhatóvá tételüket szorgalmazzák. Az egerészölyvek valóban elszaporodtak, az utóbbi húsz évben megtízszerezték létszámukat az országban, de a vadászható apróvadban nem tesznek jelentős kárt, továbbra is elsősorban pockot esznek. Esetleges vadászatuk során a velük összetéveszthető, viszont ritka pusztai-, darázs- és gatyásölyvek, békászó sasok is veszélybe kerülnének.

Sas műláb és gólyaláb protézis Luca, a rétisas elfogadta és használja ideiglenes műlábát, melynek végleges, illetve tartósabb megoldására megtörtént a mintavétel. Az Ortoprofil Kft. munkatársai a begyógyult lábszárcsonkról negatív mintát vettek, mely alapján elkészítik a felcsatolható protézist. A szakemberek rugalmas karbonlemezes megoldást terveznek, mely a bokának megfelelő hiányzó csánkizület funkcióját pótolja mind az elrugaszkodás, mind a landolás alkalmával. Ennek a költsége 275 ezer forint, melyre várjuk az adományokat. Aki támogatni akarja a sasláb projektet, kérjük, a mellékelt csekkben tegye a megjegyzés rovatba „sasműláb” megjelöléssel. Köszönjük! Együttal egy csonkolt lábú gólyának is műláb készül. Ez egyszerűbb, csak alátámasztó funkciót igényel, de az ujjak szétnyíló és összehúzó mozgásának megoldását is meg kell találni, melyet a saslábnál is fel kívánunk használni.

Fotó: Déri Balázs

dr. Déri János

Madártani érdekességek

Fotó: Morvai Szilárd

Ősszel daruból (*Grus grus*) csak a Hortobágyon több mint százezer éjszakázott és táplálkozott egyszerre. Sajnos kis lilikből (*Anser erythropus*) idén még mindig kevés figyelhető meg, viszont a másik lúdrítkaságból, a vörösnyakú lúdból (*Branta ruficollis*) az egész Tiszántúlon 10-25-ös csapatok kerültek szem elé, Dunántúlon is lehetett velük találkozni Dinnyés és a Fertő vidékén is, ahol még egy jegesréce (*Clangula hyemalis*) is előkerült. A messzi északon fészkelő apácalúd (*Branta leucopsis*) tanyázik a Tisza-tavon Poroszló térségében, ahol egy másik „gyakori” ritkaságot, kanadai ludat (*Branta canadensis*) is láttak, csakúgy, mint a Dél-Alföldön Sándorfalva környékén. A Balaton mellett Siófok közelében egy többek által is észlelt csüllő (*Rissa tridactyla*) képviseli a téli ritka sirályfajokat. A kisebb madarak között is előfordultak keveset látottak, ilyen Hortobágyon a királyfűzike (*Phylloscopus proregulus*) és alkalmi téli vendégünk, a hósármány (*Plectrophenax nivalis*) Szabadszállás közelében. Ha további érdekességeket, fotókat, vagy naprakész adatokat szeretnének kapni a madarokról, keressék a www.birding.hu oldalt.

Konyhás István

A Szellővé vált Csutka kiröptetése

Csutka, a fiatal parlagi sas 2010. július 6-án került a Madárkórházba begyszakadással és combcsonttöréssel. 2011. márciusi számunkban a Madárkórház solymászáának, Tóth Jánosnak a tolmácsolásában ismerhették meg közös mindennapjait, a gyógyulás folyamatát, majd tájékoztattuk olvasóinkat, hogy a Hortobágyi Nemzeti Park repatriáló telepére került, Góréra, ahol megkezdődött a visszavádítása, felkészítése a természetbe való visszaengedésre. Hogy helyes döntést hozott e szabadon engedésére voksoló Ragadozóvédelmi Tanács, majd az idő válaszolja meg. Bízunk benne, hogy megcáfolja majd a fiatal sasok életben maradási esélyeiről eddig tudottakat, és a rászert jeladó segítségével nyomon követhetjük életének további alakulását. Fatér Imre, az MME munkatársa a szabadon bocsátás helyéről, a jászági Szellőhátról, Csutkát Szellőnek keresztelte át. A szabadon engedés körülményeiről és a továbbiakról Fatér Imre és Bagyura János 2011. augusztus 1. és szeptember 14 közötti megfigyelései és fotói, valamint a rendelkezésünkre bocsátott térképek alapján számolunk be.

Miután megszületett a döntés Csutka, azaz Szellő szabadon engedéséről, megépült a mobil volier, melyben az új területhez szoktatás első szakasza lezajlott (költségeit, 100 ezer forintot az MME fedezte.) A voliert Jászkisér-Szellőhát határában egy lucerna tábla szélében állították fel, körülötte (a Farm Kft. támogatásával) négy bálából alakították ki kiülő-tornyokat. Szellő és a vele Góréson már összeszokott öreg parlagi sas behelyezése augusztus 1-én történt meg. Kezdetben két, később háromnaponta etették őket többnyire napkelte környékén, a voliert, aminek a sarkainál OSB lapokat helyeztek el, éjszaka közelítették meg, így a sasok nem láttak embereket az etetés alatt. Etetésre vadász színezetű házinyulat használtak, kezdetben két élő, majd később egy élő és egy döglött állatot. A sasok a táplálékként betett nyulakat másnap, harmadnap fogyasztották el. Szellő eleinte szabadulni akart, többször nekirepült az oldalrácsnak, de később ez abbamaradt, a legtöbb időt a kiülőfán töltötte figyellel, tollszokással. A lucernaföld egyébként nagyon vonzó volt a sok rágcsáló miatt vércsék, ölyvek, rétihéják, békászó sas, kerecsenek, kócsagok számára is, de a megfigyelők öreg parlagi sást is láttak több alkalommal. Szellő a szűk röpnnyílás miatt a volier nyitására napján, augusztus 18-án nem tudott kirepülni, de ezt másnap ki-

igazították, és a rádióadóval ellátott sas fél 11 után 6 perccel megtette új életének első szárnycsapásait, rövideket körözött, majd leszállt a lucernaföldön, ahol a nap további részének nagyját is töltötte. Később egy kukoricatáblánál mutatta meg magát újra távoli megfigyelőinek. A területen ezt követően többször láttak fiatal parlagi sást, feltehetően Szellőt. Két nap múlva beérkező műholdas adó jele a voliertől 3 kilométerre jelezte a helyét, itt meg is találták a földön ülve egy tárcsázott tarlón. Mivel úgy látták, nem evett több napja, egy elütött mezei nyulat dobtak ki neki kocsiból, de arrébb szállt, és az éjszakát egy később kedvelt helyévé váló digógödör mellett a földön töltötte. A következő napon ismét próbálkoztak az etetésével (házi nyúllal), eleinte ezt csak szarkák és réti héják vették jó néven, később Szellő is evett, bár nem sokat. Találkozott Pusztakürttel, a közeli fiatal parlagi sassal, akivel meg is csipkedték egymást, és annak szüleivel, de azok nem bántották. A kiszemelt éjszakázóhelyén lassan feltelepült a gödör melletti fára, többször megfigyelték, amint nappal is itt időzött az árnyékban. A területen hajnalban és este sok nyúl és fácán jelent meg, tehát táplálékszerzés szempontjából ígére-

tesnek tűnt. A Szellőháton, a digógödör környékén kialakított etetőhelyet használta, és eleinte nem is távolodott el nagyon messzire. Az elengedést követő hatodik napon távolabbi területek felfedezése következett, déli, majd keleti irányban, a jászladányi határban az úgynevezett Kürti-fenek nevű részen állapodott meg az első etetőhelytől mintegy 4 kilométerre. Az öreg pár és fiókája minden bizonnyal átvette az uralmat az etetőhely fölött, bár közvetlen megfigyelés nem volt erről az eseményről, de a későbbi adatok ezt erősítik. Az előző területhez képest itt jóval kevesebb volt a kiülésre alkalmas fa, és kevés a tarló, főként kukorica és napraforgó táblákból állt, a dűlőutakat fűzfák szegélyezték. Itt tovább folytatták az etetést fácánokkal és fogollyal.

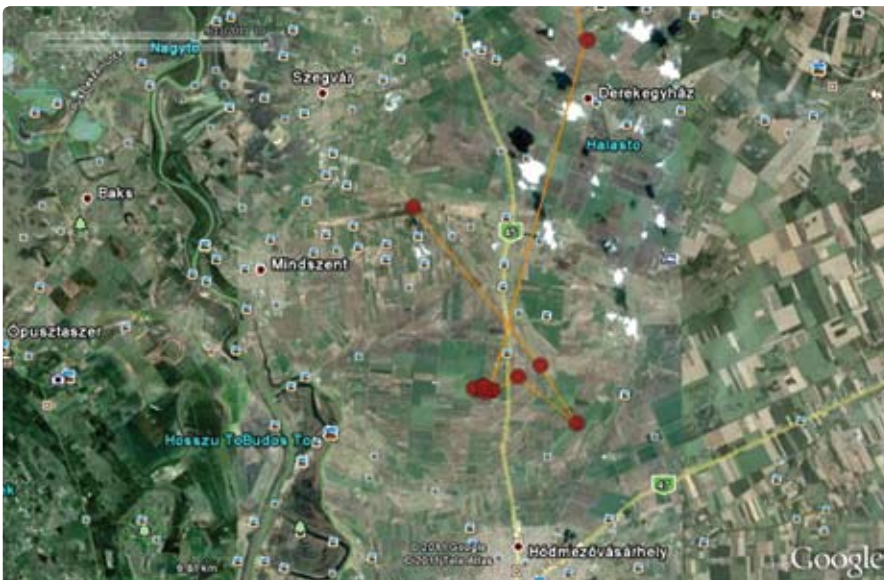
A hóvégi összegzés így hangzik: „Szellőt elverik az öreg sasok az első etetőhelyről. Új helyet talál magának, ami nem kedvező élőhely, ennek ellenére tartja, de azért mozog a környéken (feltermikelés). Dögön él, amit tőlünk kap. Jól repül, de vadászni még nem sikerült megfigyelni. A műholdas adóról a jól használható GPS jelek néhány napos késéssel érkeznek, ami nehezíti megtalálását, de eddig szerencsénk volt.” Ezután továbbra is a Kürti-fenek közelében maradt, a GPS jeladó adatai is bizonyítják, hogy jól repült: hol felkörüözött 1070 méter magasra, hol 700 méterig. Szeptember 4-én megfigyelték Tiszapüspöki határában közel a Tiszához és Ballapusztához, itt találkozott egy ugyancsak fiatal parlagi sassal, akivel megcsipkedték egymást. Szeptember 5-én késő délután szintén Tiszapüspöki határában találták meg, ismét helyeztek ki táplálékot, de miután megzavarták és elrepült, nem derül ki, hogy fogyaszt-

tott e belőle, mindenesetre ez volt a megfigyelés alatti utolsó közvetlen észlelése, ezt követően már csak a nyomait és a jeladó nyomait lehetett követni. Ezek alapján innen továbbállva a nagykunsági főcsatorna melletti erdőben, szeptember 10-én a Kétpó melletti Almássy kastély közelében éjszakázott. Szeptember 13-án Pusztabánréve környékén a születési territóriumában várták, de meglepetésre Hódmezővásárhely és Szegvár között tartózkodott, az éjszakát pedig Pusztaszer határában töltötte.

A megfigyelés ezen időszakának összegzése szerint: „A műholdas adóról a jól használható GPS jelek egy napos, vagy jobb esetben

több órás késéssel érkeznek, ami nehezíti megtalálását, így nem is sikerült szeptember 5-13-ig. Szerencsére jó minőségű Argos jelek érkeznek éjszakázóhelyéről, így szeptember 14-én Tajti László és később az új természetvédelmi őr látta a megadott hely közelében Szellőt. Egy bokron ült, majd 10:30 környékén felkörüzött és északi irányban eltűnt. Láthatóan úgy viselkedett, mint egy „normális” fiatal parlagi sas. Az utolsó biztos etetése és táplálkozása még a Jászságban volt, 2011. augusztus 31-én. Most következik el az az időszak, amikor kiderül, hogy tud-e táplálkozni maga által szerzett, vagy zsákmányolt táplálékból. Ezt jó lenne közvetlen megfigyeléssel is igazolni.”

Madáretető

Fotó: Konyhás István

A borongós őszi délelőttök, vagy a hosszú, téli esték vidámabban telnek, ha a madáretetőre ki-kipilanthatunk, vagy a hazafelé vezető úton elcsendesedve elsétálunk egy verebektől, cinegéktől, vagy más kis énekes madaraktól zsvajgó bokor mellett. A hideggel érkező apró vendégek ellepnek minden zugot, ahol élelmet remélnek, és a nyüzsgés, a hangzavar, no meg az etetés révén a jótétemény érzése megmengetti az év végén már számvetésre készülő szíveket. Nálunk a téli madáretetés természetes jelenség, a rendszeresen etetők ügyelnek rá, hogy abban az időszakban pótolják a táplálékot, amikor a madaraknak arra valóban szükségük van. A madarak, csakúgy, mint minden más élőlény, törekszenek rá, hogy a legkisebb energia-befektetéssel szerezzék meg, amire a szervezetüknek szüksége van, így könnyen megszokják a helyet, ahol bizonyosan találnak táplálékot. Ezért sem szabad abbahagyni a rendszeres etetést. Erre kiválóan alkalmas a takarmányboltokban is beszerezhető napraforgó, de a cinkegolyó is, a fenti fotón egy kékcinege fogyaszt belőle (*Parus caeruleus*). A kenyeret és a sós szalonnát inkább magunk fogyasszuk el, ez nem madaraknak való eledel.

Veres Hajnalka

2011. augusztus közepén bejelentés érkezett, hogy Nagyhegyesen találtak egy sast. Kollégám, Kovács István kétkedve fogadta a hírt, hiszen általában vagy vércse, vagy ölyv a „sas”. (Sajnos kevesen ismerik a ragadozó madarakat.) A kis sas is sas, indulok menteni! Megkapom a címet, telefonszámot, valamint a dobozt a madárnak (ölyv méretűt) és uccu neki. Némi keresgélés után megtalálom a tanyát és máris parolázok a gazdával. Fejcsóválva nézi a dobozt és megjegyzi: kicsi lesz! Ölyvnek elég, mondom én. Hol a madár? A kutya kennelében a válasz, és már vezet is. Furcsán érzem magam a dobozommal kezemben, hiszen egy tuskón fiatal, de megtermett rétisas nézelődik felénk. Most mi legyen? Nem félünk a problémáktól. Bemegyek és beszélgetek a madárhoz. Nem érti, mit akarok, de hagyja, hogy a hónom alá kapjam, és az autóhoz sétáljak vele. Hova tegyem? Közben fokozódó bizsergést érzek magamon! Ez már a kapcsolat? Egy hely van a madárnak, ez a csomagtartó, óvatosan berakom és utánanézek a bizsergésnek. Hemzsegnek rajtam a tolltetvek. Ja, tetves, szól a gazda, picit későn. Elköszönök és irány a kórház.

Az úton a tetvek szórakoztatnak, ők másznak, én kaparászom. Megérkezve a kollégák első kérdése: Mi van az ölyvvel? Némi szervezés után nyitom a csomagtartót, óvatosan, hiszen szabadon van a sas. Ő bentről, én kintről kukucskálok. Azután hagyja magát megfogni. Miközben viszem a műtőbe, akkor veszem észre, hogy kesztyűt elfelejtettem felvenni, de ehhez a madárhoz nem is kell. Déri doktor fia, a szintén állatorvos Balázs a műtőben vár, mivel a doktor külföldön van. A vizsgálatok mérgezést, és legyengülést állapítanak meg. (Ez indokolja a rengeteg tolltetű jelenlétét is). A madár szűk 2 kilogrammot nyom, a mellcsontja centikre kiáll, és ki van száradva.

A szokásos kisrutin után (védőoltás, féregtelenítés, infúzió) Balázs

Fotó: Déri Balázs

kapja a telefont és beszámol a doktor úrnak. Megkapjuk az utasításokat, a madár a gyógyszereket, és a kollégák közben előkészítik a legnagyobb kórtermet, ha már a doboz kicsi volt, a kórterem legyen megfelelő. Műfü, ülőke, fürdőtál, stb. Ezután bekerült a madár is, de csak unottan ücsörgött, nem vett tudomást a környezetéről. Nagyon beteg volt. Elkezdtem etetni, hiszen az éhhalál küszöbén járt. Ilyen esetekben keveset, de sűrűn kell neki adni, mert könnyen túl lehet terhelni a szervezetet, amivel nagy bajt idézhetünk elő. Sas tömni nem egyszerű, de nem is kellett. A húst meglátva felélénkült és azonnal elvette a kezemből. A kezemből, és nem a kezemmel együtt, bár furcsán nézett rám, amikor csak pár falatot és egy kis vizet kapott. Ahogy eltűnt a begyéből a hús (köpetmentes) kapta a következő pár falatot. Ez kb. fél óránként ismétlődött. Közben szinte folyamatos kap-

csolatban voltunk Déri doktossal, aki tanácsokkal és utasításokkal látott el bennünket és kérdezett, kérdezett. Az éjjeli picit bővebb táplálékkal probléma lett, nem emésztett. Délben már érződött a bomló hús „illata”. Sikertelenül érte el bennünket, hogy kihányja a bent maradt húst. Ilyen esetben könnyen kaphat begyirohadást, viszont e kényszerhánytatás nagyon megviseli. A folytatásban Calo-Pet-et kapott, ami egy energiapaszta, hiszen nem gyengülhetett tovább és egy pihenőnapot tartottunk. Ezek után szépen erősödött, alig várta a következő etetést és már a negyedik, ötödik napon totyogott elém. A napi etetések száma elérte a 25-30-at. Szép lassan aztán elkezdődtek a problémák. Ha izgult, epilepsziához hasonló rohamok törték rá, sűrűn mellé nyúlt a hús-
nak, és a bal szemére érzéketlenné vált. Nem látott vele. A doktor úr is nehéz helyzetbe került, nem csak mi, hiszen telefonon kellett gyógyítania és ezt sikeresen meg is oldotta. Ismét javult az állapota Bogyónak (ezt a nevet kapta közben). Pár nap múlva „furcsa” lett a feje és a szárnyán néhány toll

kifordult a helyéről, valamint elkezdte a fejét hátra csavarni. A görcsök is visszatértek. A vizsgálatok során kiderült, hogy a bőr alatt levegőpárna alakult ki, a feje tovább dagadt és a szemei kidülledtek. A madár étvágya, kedélye jó volt, bár a kezeléseket nem jártak teljes sikerrel. Közben megérkezett madárdoktorunk és új gyógyszerekkel folytattuk a kezelést.

Lassan eredménye lett a gondoskodásnak, szépen javult Bogyó állapota. Csak ez a mellényúlás, ülőketévesztés volt zavaró. Kapott labdát, hogy gyakoroljon, játsszon, elfoglalja magát, mert már így is túl szelíd. Ne is lásson embert, ha nem muszáj. Bogyó viszont nem így gondolta. Ha nyílt az ajtó, repülve jött üdvözölni, na meg némi betevő falatért. Elértük a napi 40-45 köpetmentes csibe fogyasztását. Ez nem kis teljesítmény, de volt is látszata, szépen kerekedett és a kedve is javult. Főként a reggeli

takarítás volt tréfás. Hol a felmosóra vadászott a maga szédelgős járásával, hol a kezét támadta, vagy egyszerűen felborította a vödröt és elvitte. Ha pedig végképp nem volt elérhető semmi, akkor a bakancsomat vette célba, vagy mögém settenkedett és finoman belém csípett. Ez az ülő munkánál picit hátrányos volt, mert nyomott hagyott. Ha bementem, azonnal körülöttem sertepergelt. Etetésnél azt sem várta meg, hogy bemenjek, az ajtónyitásra máris jött és ráadásul fejmagasságban. Ha az ajtót visszacsuktam, nekirepült az üvegnek. Az egyik etetésnél picit később indult, én már beléptem, de jött! A kezemet felemeltem, és mint egy idomított madár, kézre szállt. Ja, nincs rajtam kesztyű, ebből mi lesz? Semmi! Megette az enivalóját, jött a szokásos csórtisztítás, hasvakargatás. Érdekes érzés volt, amikor néhány

centiről a szemembe nézett. Áttértünk a tányérból evésre, hátha leszokik a kézre jövetelről. Kettőnk közül csak én gondoltam, hogy így lesz. A folyamatos kezelések és az orvosi hozzáértés meghozta gyümölcsét! Bogyó szépen gyógyult, és ma már az eredeti 2 kilóról 4 kilo 60 dekára hízott. Szinte tünetmentes, csak ha nagyon ideges, akkor tér vissza a görcsös szédelgése. Viszont a viselkedése elég meghökentő. A csőréből, a karmai közül el lehet venni a húst. (Ez sasokra nem jellemző, senki ne próbálja ki!) Valamint ott van még a vonzalma az emberhez, mindent megfog ugyanis, ami nem ember! Kapott egy élő patkányt, hogy lássuk, tud-e vadászni. Nem tudta mi az, de megfogta, elengedte, majd ismét megfogta. Játszott vele mindaddig, amíg szegény patkány meg nem harapta az ujját. Ez hiba

volt! Ezután még vagy fél óráig nézgette elromlott „játékát”, mire rájött, hogy ehető. Megpróbáltuk elhelyezni a kiströpdében a többi madár között, hogy megtalálja a természetes helyét, de itt is akadtak problémák. Ahogy elengedtük, kiszemelte a parlagi sast, de az elrepült előle. Nosza, akkor ott egy hatalmas tojó rétisas, hát ez is elrepült. Sebaj, fogunk egy ölyvet! Szinte egyszerre értünk oda. Bogyó fogta az ölyvet (szerencsére csak a tollat), én meg Bogyót! Elvettem tőle a zsákmányolt ölyvet, és mire elengedtem, már egy hattyú után loholt..., én meg természetesen utána. Győztem, a hónom alá kaptam és irány vissza a kórterembe. Ott a helye, hiszen mindenkit szívesen fogad, csak emberből legyen. Hát így zajlik az életünk. Bogyó! Vajon mi lesz veled?

Tóth János

Eurázsiai rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

Magyar nevének megfelelően Európában és Ázsiában is igen nagy területen, Európában északi irányban egészen Észak-Norvégiáig, délen pedig a Balkán-félszigetig elterjedt. Európa középső, északi és keleti részén vannak állandóan ott tartózkodó populációk. Európa nyugati és déli részén, valamint Nyugat-Ázsiában kisebb-nagyobb állománya telel. Északkelet-Európa és Észak-Ázsia hatalmas térségein viszont csak költési és fiókanevelési időszakban található meg. Kína keleti részén a tengerparti sávban, valamint Japánban ugyancsak telelő területei vannak. A Grönland délnyugati részén élő elszigetelt populációt egykor önálló alfajba sorolták (groenlandicus) elsősorban a nagyobb testmérete alapján, manapság azonban monotipikus-fajnak tekintik. Igen sokféle biotópot benépesít, de táplálkozása miatt elsősorban a különféle vizes területek (tengerpart, kisebb-nagyobb szigetcsoportok, folyók, tavak, mocsarak vidéke) képzeli élőhelyét. Kedveli a magas fákkal vagy facsoportokkal benőtt vidékeket, a tengerparton pedig a magasabb sziklapárhányokat.

A fiatal madarak (*a képen*) sötétebb barna színűek, mint a felnőtt egyedek. A fiatalok farka és csőre is sötét színű, míg az idősebb példányok esetében a farktollak fehérek, a csőr pedig sárga. Az eurázsiai rétisas a nemzetség egyik legnagyobb faja: a hím 3,1-5,4 kg, a tojó pedig 3,7-6,9 kg lehet. A szárnyfesztávolsága 193-244 cm. Elsősorban halakat, ezen kívül madarakat, hüllőket (mocsári teknős), kétéltűeket, kisebb emlősöket és

dögöket eszik. A szaporodási időszak az elterjedési terület déli részén januártól-júniusig, az északi részén pedig áprilistól-szeptember közepéig tart. Fészekalja 2 (1-3) tojásból áll. A kelési idő 34-46, a fiókák kirepülésének ideje 70-90 nap, de ettől számítva még kb. 30-40 napig szüleik közelében maradnak. A *Haliaeetus* nemzetségének ez az egyetlen egy faja honos Magyarországon, amely hazánk és egyben Európa legnagyobb sas madara. Magyarországon évi átlagban kb. 210-220 pár költ, elsősorban a nagyobb folyók (Duna, Dráva, Tisza) partjai mentén. Ezzel a létszámmal ugyan nem tartozik a legritkább hazai ragadozómadarak közé, de ennek ellenére a törvény által fokozottan védett faj, eszmei értéke egymillió forint.

Zágráb Károly

Fotó: Konyhás János

Több mint húsz éve annak, hogy az első színes gyűrű felkerült a Finnországban költő darvak egyikére, azóta már több mint kétezer adatot sikerült rögzíteni az ilyen módon jelzett darvakról. Ez a jelölési mód nagymértékben előmozdította a darvak vonulási útvonalának feltérképezését.

Az első gyűrűs daru, ami hazánkban megkerült, még csak hagyományos alumínium gyűrűvel volt ellátva. 1972. augusztus 7-én jelölte meg e madarat Oulu közelében Seppo Koivisto és 1989. november 1-én (!) elpusztulva találták Újszentmargita-Bödönhat térségében.

A rá következő évben vette kezdetét a darvak színes gyűrűvel történő jelölése. Ez a módszer egy nemzetközi egyeztetés részeként egész Európában egységes módszerrel történik, így ezt a kutatási módszert mindkét vonulási útvonalon alkalmazzák. A darvak tibiotarsusára 3 színből álló kombinációt tartalmazó gyűrű kerül. A bal lábán a nemzeti kód, a jobbon pedig az egyéni kód található. A kb. 6 cm-magas gyűrű jó látási körülmények esetén teleszkóp távcsővel (30-40-szeres nagyítás) akár több száz méterről is leol-

vasható, ennek köszönhetően nem kell a madarat befogni az azonosításához. 1990 júliusában Arto Miikkulainen és Jouko Alhainen a daru ilyenfajta jelölésének úttörői a Finnország déli részén található Tammela település közelében M23998 sorszámú sárga-sárga-sárga/sárga-kék-sárga kódú

Fotó: Konyhás János

Pehr-Erik Andersson 2011-ben gyűrűzött darufiókával

gyűrűvel megjelölték az első darut. Már ez az egy madár is minden eddigi gyűrűs jelölésnél több adattal szolgált, hiszen nyolc éven keresztül pontosan 20 különböző helyen figyelték meg. És egyben igazolta is, hogy úgy a módszernek, mint a darvak vonulási-kutatásának van jövője és sok új információt szerezhetünk róluk. Az első évben ezt a darut a feltételezett vonulási útvonalán senkinek nem

sikerült észlelni, viszont a következő nyáron a fészkelő helytől nem messze újra előkerült. Majd 1992-ben a telet Franciaországban Montier-en-Der, Haute-Marne térségében töltötte. Itt egészen március közepéig időzött, ezután áprilisban újra Tammela térségében tűnt fel, ezzel igazolva, hogy a fiatal, ivaréretlen egyedek is visszamehetnek a költőhelyükre. 1995-ig csak Finnországban figyelték meg szinte mindig Tammela és Forssa közelében, viszont ebben az évben előkerült hazánkban is ugyanabban a térségben, ahol az elpusztult alumíniumgyűrűs egyed is találták. Ezt követően még egyszer, 1997-ben szintén ezen a környéken sikerült megfigyelni, majd 1998-ban utolsó megfigyelését a két gyűrűzője a kikelési helye közelében rögzítette.

Természetesen ezalatt a nyolc év alatt újabb példányokra került ilyen gyűrű, így hamar elfogyott a „nagy sárga” nemzeti kód sorozata és újabbakat kellett bevezetni, így a sárga-piros-sárga, vagy a sárga-fekete-sárga, újabban pedig a sárga-sárga-fehér és hasonló kódok következtek. Egy-egy ilyen sorozattal és a hozzá kapcsolható egyéni kóddal több, mint 100 madarat lehet megjelölni. Idén mégis elérkezett a nagy pillanat, amikor újra vissza kellett térni a „nagy sárga” nemzeti kódhoz, ami már nem egy nagy sárga gyűrűből, hanem három kisebb sárgából áll. A darvak általában 15-20 évig élnek, így gyakorlatilag nulla az esélye annak, hogy két egyforma kóddal ellátott daru találkozzon vándorútja során, vagyis nagyjából van a világon közel 1000 ilyen módon megjelölt madár. Egyre többen kapcsolódnak be a gyűrűk leolvasásába is, így az adatok is egyre nagyobb számban érkeznek be, és néhány éve a technika fejlődésének köszönhetően már műholdas nyomkövetővel ellátott darvak is újabb titkokat fednek fel, és újabb rejtélyeket szolgáltatnak a daru vonulásának megértéséhez.

(Bővebben a darvakról: www.hcwg.hu)

Konyhás István

Fotó: Konyhás István

Madármentés

CSACSOGÓ

Csacsogó már 8 éve a Madárkórház lakója. Ez az egerészölyv tojó áramütés miatt került hozzánk, de nem volt olyan szerencséje, mint a most nálunk reményteljesen gyógyuló kereszényomnak. Mindkét szárnyvége elhalt, és csonkolni kellett a kéztői részét. Ezzel csak pár métert tud repülni, nem engedhető szabadon. 2003-ban több hasonló sorsú társával együtt a Vas megyei Sajtoskálra vittük, ahol ottani önkéntesünk, Kovács Gábor megszeliđítette, hogy könnyebben elviselje élete hátralévó részében az emberi gondoskodást, és az ezzel együtt járó emberi közelséget, a Madárpark látogatóinak érdeklődését. Csacsogó nemcsak elviseli, hanem igényli is az emberi társaságot, szívesen veszi, ha foglalkozunk vele, kézre ültetjük, elvisszük "kirándulni" rendezvényekre, iskolákba, örömet szerezve ezzel a gyerekeknek, felnőtteknek, akik nemcsak megcsodálhatják, hanem kezükre is ültethetik, megsimogathatják. A képen gondozója Tóth János, a Madárkórház solymásza veszi kézre madárshow közben. (A fotót a Madárkórház egyik látogatója, Kovács Zsolt készítette.)

OLVASÓNK LEVELE

Tisztelt Madárkórház Alapítvány (Hortobágy)!

Cegléden, a vasútállomás mellett, már nem működő kémény tetején lévő fészekben egy gólya itt maradt. Ez valamelyik szülő lehet, hiszen a kicsik a másik szülővel elrepültek. Gondoltam, hogy ezt bejelentem Önöknek, hátha tudnak segíteni szegény valószínűleg beteg állaton, hogy átvészelje a telet. Válaszukat és segítségüket előre is köszönöm!
Turjányi Ágnes, Cegléd

Kedves Ágnes!

Tudomásunk szerint idén közel száz gólya maradt itt, ahogy minden évben. Nálunk is van egy gólya a madárparki fészekben. Ez nem jelenti azt, hogy beteg, csak azt, hogy valamiért lekéste, vagy kihagyta a vonulást. Amíg viszonylag jó az idő, talál

táplálékot, akkor van baj, ha leest a hó és befagytak a vizek. Nem a hideg miatt, hanem az állati táplálék hiánya miatt vonulnak el: hal, béka, pocok, szöcske, csiga, giliszta télen nem található. Ha kap enni, megmarad. Ha nem, akkor elvándorol, valószínűleg legyengül, és el is pusztul. Tehát etetni kell, hallal, ami kapható, és amit ismer is, akkorákkal, amiket le tud nyelni, tehát nem hosszabbak, mint a csaját csőre (15-20 cm), naponta 10-15 darabbal ott, ahol van, ahol látja a táplálékot, és nem kutyák, macskák eszik meg. Máshogy nem lehet rajta segíteni, befogni nem lehet, ha bebetetik, esetleg csapdázható. De ha eszik, akkor át is telet, nem is muszáj befogni. Tehát meg kell szervezni az etetését, és ezt Önnek kell, mert mi 150 km-ről nem tudjuk olyan jól

Fotó: Kis Sándor

megoldani, mint Ön, aki tudja, hogy hol van, kik azok, akikre lehet számítani. Ha elakad, szóljon!

Üdvözlettel:
dr. Déri János
Telefon:
+36 (30) 943-5494

Etetni, vagy nem etetni?

A fenti levél írójához hasonlóan többen keresnek meg bennünket rendszeresen azzal kapcsolatban, hogyan segíthetnének a fészkekből kiesett madárfiókák, mi lenne a helyes viselkedés egy-egy itt maradt madár esetében. Hogy ilyenkor mi a legjobb, sokszor nehéz megmondani, de mivel ezek a kérdések válaszra várnak, feltevőik pedig a cselekvésre, mindig konkrét döntést kell hozni. Minden esetben számítanak a körülmények, hogy városban él e, és ott találta a segítségre szoruló madarat valaki, vagy egy kisebb településen. Van e a közelben olyan szakember, akinek a közvetlen támogatására számítani lehet, és hogy mennyi ismeretünk, tapasztalatunk van az adott fajról, a hasonló történésekről. A közelmúltban a fehér gólya (*Ciconia ciconia*) etetésével kapcsolatban több kérdést is kaptunk, és több fórumon is levezetünk Orbán Zoltánnal, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkatársával, aki szerint az áttelelést megkísérlő gólyák etetése nem szükséges. A gólya vándorló madár, a vándorlás oka egyszerűen a táplálékbőség megszűnte, a fogyasztható élőlények életciklusának igazodása a természet rendjéhez. Hogy ez mindenképpen fontos szempont, számos olyan elpusztult gólya bizonyítja, amelyik ilyentájt már túl későn, legyengülve kerültek be hozzánk. A gólyák a varjakhoz hasonlóan „civilizált” madarak, nem idegen számukra az ember jelenléte, ezért ha a saját életterükben (például kaszálón, csatorna mellett) helyezünk ki nekik táplálékot, javítjuk a túlélési esélyeiket, és elkerüljük, hogy teljesen ránk legyen utalva. Ha legyengült, sérült madarakkal kapcsolatban segítségre lenne szükségük, kérjük, keressék a hortobágyi Madárkórház, az MME, vagy további madármentő állomások munkatársait!

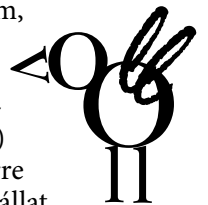
Az állatvédelmi törvény módosításával igen fontos témák kerültek napirendre, elsősorban a kutyák ivartalanítása és transzponderrel történő megjelölése („chipezés”), az ebrendészeti hozzájárulás bevezetése, az állatvédelmi bírság jelentős megemlése, veszélyes eb tartására vonatkozó rendelkezések megváltozása, egyes szőrméjükért tenyésztett állatok tartásának tilalma. Ez mind nagyon pozitív fejlemény. Madarakra vonatkozó módosítással egyetlenegy helyen találkozhatunk, nevezetesen: a libák „tolltépése” helyett most engedélyezett módon való „tollszedése” szerepelhet a törvényben. – Ez egyébként is jellemző. Ugyan az állatvédelmi törvényünk általános rendelkezései valóban haladóak és példamutatóak, de a részletes rendelkezések, a kivételek között a szárnyasokra nézve csak negatív kivételeket találunk (ld. „tollszedés”, liba- és kacsatömés). – Ez a tendencia még szembetűnőbb a 2010-ben született, „a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról” szóló kormányrendeletben. A több mint 4 oldalas rendeletből egyetlen sor vonatkozik madarakra: „tilos ... gerinces állatot kör alapú kalitkában ... tartani”. Ezenkívül még egy fél mondat rendelkezik legalább két ülőrúd elhelyezéséről is. A rendelet és mellékletei tekintélyes terjedelemben foglalkoznak madárpókoktól kezdve halakon, gyíkokon, kígyókon keresztül a görények minimális elhelyezési körülményeigi; ámde madarokról csak egy nyúlfarknyi szakasz rendelkezik: arról, hogy állatkereskedésben mekkora lehet a tartási terület a madár hosszához, ill. szárnyfesztávolságához képest. A kutyát nem szabad állandóan kikötve tartani; arról azonban egy árva hang sem esik, hogy a madárnak (időnként) röpködésre alkalmas teret kell biztosítani. A Btk büntetni rendeli a házasított emlősállat elűzését, kitevését, a madár kedvenc elűzését azonban nem – pedig a sok-sok nemzedék óta díszmadárként tartott papagáj, kanári, exóta a mi körülményeink között nem él meg a szabadban, rövidesen éhen pusztul. Úgy tűnik, ez

senkit nem izgat. Vajon miért? Nincs ember, aki a madarak mellett lobbizna? Az állatvédő szervezetek 99 százaléka kizárólag kutyákat, macskákat véd. A fennmaradó 1 százalék törődik azért más, főleg patás háziállatokkal, szőrmés állatokkal is. Madarakkal? Az MME kizárólag a természetvédelmi törvény szempontjából védett madarakkal törődik. A vadászati törvény etikai megfontolásból védi a vadászható állatokat és élőhelyüket (tiltott és megengedett vadászati eszközök; a vadászat rendje: pl. madárra csak röptében, mezei nyúlra csak futtában szabad lőni; a vadászható madárfajok egyedeire a fészekrakás és fióka-nevelés időszakában tilos vadászni). A nem védett, nem vadászható, nem kutya, macska kedvenc, nem mezőgazdasági haszonállatokkal azonban a kutya sem törődik. (Érzésem szerint mintha az állatok kilóival mérnék a nekik járó részvétet. Könnyebb talán egy kutya, liba, pláne ló, vagy elefánt iránt részvétet érezni, mint egy néhány dekagrammnyi jószág iránt?)

Az állatvédelmi törvény nem nevez ki felsőbbrendű és alsóbbrendű állatokat. Általában nyilvánítja ki, hogy „az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények”. Nyilvánvaló, hogy minél fejlettebb tudattal rendelkezik egy állat, annál inkább képes átérezni, tudatosítani a szenvedést is. Mármost arról nemcsak a laikusok, hanem a szakmabeliek sem szeretnek tudomást venni, hogy a törzsfajlás, egyúttal a tudatosodás csúcán nem egyszerűen az emlősök, hanem a madarak és az emlősök állnak. Ez a két állatosztály egyidejűleg, egymással párhuzamosan fejlődött ki és gazdagodott a legutóbbi (a dinoszauruszok kihalása utáni) néhány tízmillió évben. A madáragy nem alacsonyabb rendű az emlősökénél, hanem más, mint ahogy a keringés, az emésztés, a légzés szervrendszere is más. (Az emlősöknél a nagyagykéregben található jelentős mértékű szürkeállomány, míg a madaraknál a csíkkolt testnek (corpus striatum) nevezett páros szürke magnak fejlődött ki egy csak a madarakra jellemző része, a hyperstriatum, amely a maga-

sabb rendű agyműködésekért felelős. Emellett vegyük figyelembe a hallatlanul felfokozott anyagcserét, amely a elgyorsult agyműködés is együtt jár. Ismeretes, hogy a legfejlettebb madárfajok (varjúfélék, papagájok) intellektuális képességei az emberszabású majmokéival vetekszenek. (Erről írtam már többször és még fogok is.) Annál elképesztőbb, hogy egyes állatfajok, éppenséggel emlősök és madarak (rendkívül értelmes, közösségi lények) alsóbbrendűnek minősítését éppen egy hivatásos állatvédő találta ki és terjeszti! Idézem: „A ’senki dolga állatok’ (pl. házi egér, parlagi galamb, házi patkány) nem kellene a kutyának sem! Az állami tulajdonnak nem tárgyai, sok van belőlük és kártékonyak: e három ok miatt a zavarásuk és az elpusztításuk szabadon gyakorolható.” Holott az állatvédelmi törvény kimondja, hogy „az állat életét elfogadható ok vagy körülmény nélkül kioltani nem szabad.” Az elfogadható okok között fel van sorolva „a kártevők irtása”, meg „a fertőző betegségek kontrollja”; igen ám, de melyik állat számít kártevőnek? Melyik számít fertőzést terjesztőnek? Amelyiket annak nevezzük ki?

A galambok a szép vagy kevésbé szép épületek, szobrok lepiszkításával ugyan valóban tudnak kárt okozni: ez a kártétel ugyanolyan jellegű, mint az eresz alá fészkelő és piszkító fecskéké, melyek ezzel együtt a magyar ember szeretett és védett kedvencei. (Szinte nincs is olyan állat, amelynek ne lenne valamilyen kártétele. Sok fajuk, például jó néhány ragadozó madár, azért is került a fokozottan védett állatok közé, mert a kártételük miatt, vagy a zsákmányállatuk kártétele miatt mérgezésnek, csapdázásnak esnek áldozatul.) Az sem igaz, hogy betegségeket terjesztenek. Egy legyengült (kiéheztetett) galambpopuláció jelenthet veszélyt a többi madárra, de az emberre még akkor sem, hacsak a minimális higiéniai rendszabályokat (főként: étkezés előtti kézmosás) betartjuk. Az emberre nézve bármely emlősállat

(beleértve főleg a másik embert) nagyobb egészségügyi kockázatot jelent, mint a madarak. (Minél közelebbi a rokonság, annál több a közös kórokozó.) – Ami pedig a szaporaságukat illeti: (tekintsünk el egy pillanatra attól, hogy az egyik leginkább túlszaporodott, amellet a legtöbb természeti kártételt okozó lény: maga az ember.) 1. Az állatvédők által nagyon védett kutyákról, macskákról is elmondható, hogy túl sokan vannak, sokkal többen, mint amennyire házi kedvencként az emberek valaha is igényt tarthatnak. Természetesen kártételük is van (alig van olyan állat, amelyről ez nem mondható el), pl. a kóbor macskák hallatlan kárt okoznak a kismadarak, madárfiókák elpusztításával. Mégis, egyetlen állatvédőnek sem jutna eszébe, hogy őket kiirtandóvá nyilvánítsa, ellenkezőleg, küzdenek azért, hogy a „sintértelepeken” se pusztítsák el a feleslegesnek ítélt állatokat. 2. Mind a galambok, mind a kutyák, macskák túlszaporodását az emberi hanyagság idézte elő; ezért az embernek kell humánus módon gondoskodnia a probléma megoldásáról. Erre némi esélyt jelenthet a kutyák ivartalanítási és megjelölési programjának összekapcsolása az ebrendészeti hozzájárulással; mindmáig nem esik szó azonban a macskák ivartalanításáról, és még kevésbé a galambok orális fogamzásgátlásáról. (Persze a kutya, macska ivartalanítása is sokba kerül, mint ahogy a galambok fogamzásgátlása is.)

Egyes állatvédők azt mondják, hogy ugyan a kutya küzdelemre készítetése másik (egyenlő vagy egyenlőtlen erejű) kutyával, vagy a „kotoré-

kozás” (rókák felhajtása kutyával), az (tiltott, büntetendő) állatviadal, míg a sólyomnak, más ragadozónak a megkötözött vagy ketrecébe zárt, menekülésre képtelen galambra uszítása nem az. A kijelentés eddig tart, indokolás nincs. Ezzel szemben az állatvédelmi törvény azt mondja: „Az állatnak tilos indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni...” „Tilos az állat fizikai, pszichikai állapotának olyan megterhelése, küzdelemre készítetése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okoz (állatviadal)”. – A különbségtétel diszkriminatív. A természetben a zsákmányállatnak, ha ügyesebb, mint a ragadozó, lehetősége van elmenekülni, mint ahogy a vadász elől is lehetősége van a vadnak elmenekülni. Merőben más az a helyzet, mikor a megkötözött vagy ketrecbe zárt madárnak kell elviselnie a retteget, majd a menekülés esélye nélkül a széttépetést.

Az kétségtelen, hogy a ragadozó madár ember által nevelt fiókájának, illetve a sérült ragadozónak az elengedése előtt meg kell győződni arról, hogy már képes a zsákmányállatát elejteni. Ez szoros kivétel kell, hogy legyen! A sérült ragadozó madárról nyilván eldönthető, hogy már tudja-e a szárnyát, lábát rendesen használni, tehát elvileg képes-e az önálló életre. Ilyenkor egyetlen próba is elegendő. A fiókáról is elég pontosan eldönthető, mikor jut az agya abba az érettségi állapotba, mikor már van elképzelése, mivel kell táplálkozni, és azt hol kell keresni, hogyan kell elejteni. (A ragadozók prédaölésének bizonyos elemei

szigorúan meghatározott mozdulat-sorban megnyilvánuló, öröklött mozgáskombinációk – mondják az etológusok.) Ennél előbb a zsákmányállat berakása teljesen felesleges.

Egyre súlyosabb gondot jelent a kedvelésből tartott állatok (fajtatiszta kutyák, macskák, díszmadarak) körében a beltenyésztés, amely tudvalevően beltenyésztéses leromláshoz vezet, csökkenti az erőnlétet, életrevalóságot, betegessé teszi az állatot. Ennek ellenére a tenyésztők leplezetlenül és sajnos ma még legálisan alkalmazzák, sőt virágnyelven „vonaltenyésztésnek” nevezik a szülő és közvetlen utód párosítását. Személyes tapasztalatom szerint ez azzal jár, hogy pl. a kereskedelemben kapható hullámos papagájok mindegyike súlyosan leromlott állapotú, satnya, és már egy-másfél éves kortól jelentkeznek náluk a gyenge immunrendszerre jellemző, dagantos és egyéb betegségek. Felháborító, hogy egyetlen törvény, rendelet sem tiltja a közvetlen rokonok (testvérek, szülő és utódja) párosítását!

Állatvédelmi törvényünk a madarak (főleg a természetvédelem által nem védett madarak: díszmadarak, galambok stb.) vonatkozásában nem működik. A törvényi szabályozásnak ezeket a súlyos, diszkriminatív jellegű hiányosságait haladéktalanul meg kellene szüntetni! Ne nézzük el a faji diszkriminációt, az állatkínzásnak egyetlen megnyilvánulását sem „mert vétkesek közt cinkos, aki néma!” (Babits)

Dr. Molnár Lívía
Tel.: (52) 481-683
Mobil: (20) 545941

Kutya pusztulásához vezetett a csapda használata

A Madárkórház egyik látogatója, Morvai Szilárd juttatta el hozzánk a következő információkat egy általa talált szerencsétlenül járt kutyáról. „Ez egy Nádudvar határában egy ún. hattyúnyak csapdából kivett, akkor még élő, de később elaltatott kutya. A légnyüvekből ítélve 3 napig volt a csapdában, összetört a felső és alsó állkapcsa, fogai, kiment mindkét sze-

me. A csapda biciklikerek nagyságú, fogazott, brutális csapóvas, állítólag azonnali halált okoz... most áll engedélyezés alatt rókára. Mivel jelenleg még nem engedélyezett, ez tiltott vadászati mód és állatkínzás. Mi van, ha az út mellett egy akkor éppen arra járó lovas, vagy egy ember, esetleg kisgyerek lép bele? A rendőrséget én hívtam ki, most nyomoznak.”

A
pusztát az
őszi, téli hónapok-
ban ludak lepik el, és
megjelennek az itt átelelő
rétisasok. Fedezze fel Ön
is velünk együtt a téli
madárvilágot!

Jeep-túra 2-6 főig:

**Felnőtteknek:
3600 Ft/fő**

**Gyerekeknek:
2500 Ft/fő**

**Akciók:
6 személy esetén csak 2500 Ft/fő**

További információk: Déri Balázs +36 30 68-68-635

madarpark.blog.hu

A Madárparkban madár-showal és szakvezetéssel várjuk vendégeinket!
A belépőjegyek ára felnőtteknek 800 Ft, gyerekeknek 600 Ft

További programok:

November 26. Behajtási Ünnepe Hortobágyon – madárshow a Madárparkban
December 5-6. a Mikulás ajándékokkal várja a gyerekeket – baglyok elengedése

Amennyiben lehetősége van, kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!
Bankszámlaszámunk: **59900029-10001868** • Adószámunk: **18557899-1-09**

Olvasói leveleket, érdeklődéseket a következő címekre várunk: pusztadoktor@t-online.hu • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6.
Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 12 000 példányban.
Hirdetésfeladás, sérült madár bejelentése: pusztadoktor@t-online.hu • Tel: +36 (30) 9435-494 • +36 (52) 369-181
Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió (Veres Hajnalka) • ISSN 1788-456X
Megtálalható országsszerte állatorvosi rendelőkben, állatkertekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban.

